

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

5 lutego 2024 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i (...)

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie 5 lutego 2024 r. w W.

odwołania (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

z udziałem E. K. (1)

z 21 kwietnia 2023 r., nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że E. K. (1) jako pracownik płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 2 grudnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r.;

II. roszczenie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W. o ochronę dóbr osobistych przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie wydziałowi cywilnemu według właściwości.

Sygn. akt VII U 912/23

UZASADNIENIE

(...) sp. z o.o. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 21 kwietnia 2023 r., nr (...) stwierdzającej, że E. K. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 2 grudnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. Nadto wniosła o złożenie przez organ rentowy pisemnych przeprosin za pomówienie.

W uzasadnieniu stanowiska odwołująca się wskazała, że E. K. (1) w chwili zatrudnienia podpisał umowę, był osobą żyjącą, nie pełnił funkcji prokuratora i był osobą zdolną do pracy, co potwierdziły badania lekarskie. W ocenie odwołującej się zarzut o braku szkolenia BHP jest zupełnie nietrafiony. W odwołaniu zostało również zawarte żądanie pisemnych przeprosin, wynikających, zdaniem płatnika, z pomówienia zawartego w uzasadnieniu powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Pisemnych przeprosin spółka oczekuje od wszystkich osób, które złożyły podpisy w decyzji, tj. A. W., D. K., H. W.. Odwołująca się wskazała, że dalece niestosowne, a nawet obraźliwe było sugerowanie przez pracowników (...) Oddziału ZUS próby wyłudzenia ok. 1500 zł w skali płatnika niewiele znaczącej. Zdaniem odwołującej, twierdzenia organu rentowego, że doszło do próby wyłudzenia, która odbyła się za zgodą i przy udziale zarządu firmy, jest nieprawdą i obraża zarząd firmy, w związku z czym odwołująca się czuje się pomówiona (odwołanie z 11 maja 2023 r. - k. 3 a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu stanowiska, organ rentowy wskazał, że dokument zgłoszeniowy (...) od 2 grudnia 2022 r. wpłynął do Zakładu 8 grudnia 2022 r., czyli w czasie trwania zwolnienia lekarskiego i przebywania w szpitalu (...). Organ rentowy podniósł, że w toku postępowania strony zostały wezwane do podania świadków mogący potwierdzić świadczenie pracy przez ubezpieczonego, gdzie jedyną osobą mogącą stwierdzić odbywanie pracy przez E. K. (1) był Prezes Zarządu spółki T. G., który złożył wyjaśnienia w tej sprawie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe, że umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami miała charakter pozorny. Zdaniem organu rentowego, okoliczności takie jak brak dowodów na świadczenie pracy przez E. K. (2) na rzecz wskazanego płatnika składek, w krótkim czasie od zgłoszenia do ubezpieczeń zainteresowany stał się niezdolny do pracy, zwolnienie lekarskie, które zostało wystawione jeszcze przed wpływem dokumentu zgłoszeniowego do ubezpieczeń, brak dokumentów dopuszczających pracownika do pracy (zaświadczenie w dziedzinie BHP), brak wiarygodnych świadków mogących potwierdzić fakt wykonywania pracy przez zainteresowanego, powinowactwo ubezpieczonego z jednym z członków zarządu spółki wskazując, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń miało na celu wyłącznie uzyskanie prawa do wypłaty świadczeń, a nie faktyczne wykonywanie zatrudnieni (odpowiedź na odwołanie z 12 czerwca 2023 r. - k. 6-7 a.s.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. K. (1), urodzony (...), ukończył Zespół Szkół Zawodowych im. (...) B. w G., gdzie zdobył uprawnienia do wykonywania zawodu mechanika samochodowego. W okresie 2018-2020 r. prowadził własną działalność gospodarczą (...), natomiast od czerwca 2020 r. do sierpnia 2021 r. był zatrudniony w (...) jako mechanik samochodowy. Bezpośrednio przed podjęciem umowy z (...) sp. z o.o. był bezrobotny, pracował tylko dorywczo (kwestionariusz osobowy – a.o. zeznania E. K. (2) – k. 42 a.s.).

(...) sp. z o.o. 28 lutego 2012 r. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. w W., XIV Wydział Gospodarczy KRS (...). Członkami zarządu spółki są Prezes Zarządu T. G. i Wiceprezes Zarządu J. M.. Spółka prowadzi działalność w przeważającej części związaną z wykonywaniem prac budowlanych dotyczących budowy linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych (42,22,Z). Spółka w zależności od potrzeb zatrudnia ok. 20 osób. Cały czas są zatrudnione 4-5 osoby na podstawie umowy o pracę, a pozostali na zleceniu. Spółka zajmuje się usługami budowy oświetlenia, linii kablowych. W spółce zatrudniona jest żona J. M., która jest księgową w firmie i zajmuje się kadrami. Z kolei małżonka T. G. jest zatrudniona jako przedstawiciel handlowy. Syn T. G. pracuje nocami podczas usuwania awarii oświetlenia ulicznego w gminach, w których spółka prowadzi konserwację oświetlenia. W spółce zatrudniony był również S. R., który zajmował się konserwacją oświetlenia ulicznego. Były także osoby zajmujące się naprawami i konserwacjami oświetlenia ulicznego w W., S.. Spółka wynajmowała dla nich lokal. W spółce była rotacja pracowników w związku z zamówieniami publicznymi. Odwołująca się wygrała przetargi dotyczące wieszania dekoracji świątecznych w gminach i mając na uwadze, że kolejna gmina zainteresowana była podpisaniem umowy związanej z zainstalowaniem oświetlenia świątecznego na ulicach, spółka postanowiła zatrudnić pracownika (KRS spółki – a.r.; zeznania J. M. – k. 41 a.s.). E. K. (1) jest zięciem T. G. (bezsporne).

Ubezpieczony 2 grudnia 2022 r. podpisał umowę o pracę z (...) sp. z o.o. na czas określony trzech miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik techniczny, za wynagrodzeniem 3010 zł brutto. Termin rozpoczęcia pracy został wyznaczony na 2 grudnia 2022 r. Ubezpieczony uzyskał zaświadczenia lekarskie z 2 grudnia 2022 r. stwierdzające brak przeciwwskazań lekarskich do wykonywania pracy na stanowisku pracownika technicznego. T. G. skontaktował się telefonicznie z M. M., z poleceniem, aby zarejestrowała nowego pracownika – E. K. (1) w ZUS (zaświadczenie lekarskie z 2 grudnia 2022 r. – a.o.; umowa o pracę z 2 grudnia 2022 r. – a.o.).

Do obowiązków ubezpieczonego na zajmowanym stanowisku należało: konserwacja i przygotowanie sprzętu technicznego, pomoc przy rozładunku i załadunku oraz drobne prace organizacyjne i porządkowe, pomoc przy montażu i demontażu dekoracji, iluminacji świątecznych, prace inwentaryzacyjne. Nadzór na pracą ubezpieczonego

sprawował Prezes Zarządu Spółki T. G. i Wiceprezes Zarządu Spółki (...). Wynagrodzenie za pracę otrzymał przelewem bankowym (zakres obowiązków ubezpieczonego - a.o.; potwierdzenie przelewu – a.r.)

5 grudnia 2022 r. E. K. (1) stawił się do pracy około godziny 9.00 w bazie technicznej firmy przy ul. (...) w Ł.. Ubezpieczony w trakcie tego dnia zapoznał się specyfiką pracy oraz przydziałem obowiązków. Podjął się prac porządkowych na placu. Jego zadaniem było wyciąganie ozdób z magazynu, by wieszać je wieczorem. W tym dniu, w godzinach popołudniowych E. K. (1) miał udać się na szkolenie z zakresu BHP. Szkolenie to jednak nie odbyło się, gdyż ubezpieczony z uwagi na nagłe pogorszenie się samopoczucia na własną prośbę około południa został zwolniony do domu. W nocy z 5 na 6 grudnia 2022 r. miał uczestniczyć w montażu iluminacji świątecznej w gminie Jabłonna, jako pomocnik osób posiadających w tej dziedzinie uprawnienia. Ubezpieczony nie stawiał się do montażu, ponieważ ok. 22.00 poczuł palenie w brzuchu, w związku z tym pojechał do szpitala, gdzie przeszedł cztery zabiegi. W wyniku tych zdarzeń ubezpieczony nie był w stanie świadczyć pracy dla płatnika składek. Wcześniej nie leczył się. Perforacja wrzodu nastąpiła nagle. Ubezpieczony po tym zdarzeniu nie wrócił do pracy, a sama umowa zakończyła się 28 lutego 2023 r. W związku z powyższym, spółka nie przyjęła nowych zleceń, które pojawiły się w grudniu z jednej gminy. Nie został zatrudniony nowy pracownik. Ozdoby świąteczne są zdejmowane w styczniu, lutym, zadania te zostały zleczone firmie współpracującej (zeznania J. M. - k. 41-42 a.s.; zeznania E. K. (1) - k. 42-43 a.s.; zeznania świadka M. M. k. 57 a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. pismem z 20 lutego 2023 r. zawiadomił E. K. (1) i płatnika składek (...) SP. Z.O.O. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie ustalenia prawidłowości zgłoszenia ubezpieczonego do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek na to ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał zaskarżaną decyzję z 21 kwietnia 2023 r., w której stwierdził, że E. K. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 2 grudnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. (zawiadomienie z 20 lutego 2023 r.; decyzja ZUS z 21 kwietnia 2023 r. – a.r.)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym zeznań świadka M. M., prezesa zarządu spółki J. M. oraz ubezpieczonego E. K. (1). Powyższy stan faktyczny sąd ustalił, uwzględniając wymienione dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sądowych, a także aktach organu rentowego. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadka M. M., zainteresowanego E. K. (1) oraz przedstawiciela płatnika składek - prezesa zarządu spółki J. M., które są spójne i potwierdzają okoliczność, że E. K. (1) 2 grudnia 2022 r. przystąpił do wykonywania pracy na rzecz płatnika składek (...) sp. z o.o. W ocenie sądu, zeznania ww. świadków oraz stron były spójne, logiczne i znalazły odzwierciedlenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Z powyższych względów sąd uznał materiał dowodowy zgromadzony w sprawie za kompletny i wystarczający do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie było uzasadnione.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się na ustaleniu czy E. K. (1) podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę u płatnika składek od 2 grudnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1230 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy

prawa pracy. W myśl definicji zawartej w art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia odwołującego ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. Zgodnie z art. 83 § 1 k.c., na który powołał się organ rentowy, nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej należy odróżnić od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy czy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Czynność prawna może być sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przy ocenie istnienia tytułu do ubezpieczenia społecznego nacisk kładzie się na ustalenie faktycznego wykonywania umowy czy działalności (wyroki Sądu Najwyższego: z 26.02.2013 r., I UK 472/12, z 24.08.2010 r. I UK 74/10, z 13.11.2008 r., II UK 94/08, postanowienie Sądu Najwyższego z 18.10.2011 r., III UK 43/11). Nie wystarczy zatem zawarcie samej umowy, lecz konieczne jest rozpoczęcie jej wykonywania. Umowa taka powinna mieć, przynajmniej w zamiarze, realne znaczenie gospodarcze, w innym bowiem przypadku można by mówić jedynie o relacji grzecznościowej, a nie stosunku prawnym.

Przenosząc zaprezentowane poglądy orzecznictwa na toczący się spór w rozpatrywanej sprawie sąd zważył, że nie zaszły okoliczności wskazujące na nieważność umowy o pracę. W pierwszej kolejności wskazać należy, że strony wykazały, że ubezpieczony E. K. (1) podjął pracę na rzecz płatnika składek. Ubezpieczony stanął w pracy 2 grudnia 2022 r. i świadczył pracę, w trakcie dnia pracy źle się poczuł, w związku z czym udał się do domu i w godzinach wieczornych został przewieziony do szpitala. Nie wrócił do pracy, jednak okoliczność, że przystąpił do wykonywania pracy 2 grudnia 2022 r. jest bezsporna. Wskazać należy, że ubezpieczony przedstawił zaświadczenie lekarskie, wobec tego pracodawca miał prawo dopuścić go do pracy. Zaznaczyć należy, że okoliczność, że stan zdrowia ubezpieczonego znacznie pogorszył się po rozpoczęciu pracy i nie mógł świadczyć pracy do końca umowy, nie zmienia faktu, że do doszło do podjęcia zatrudnienia. W ocenie sądu została również wykazana potrzeba ekonomiczna zatrudnienia ubezpieczonego, mimo, że zatrudniona była zewnętrzna firma, która zajmowała się montowaniem ozdób świątecznych. W grudniu spółka wygrała przetargi dotyczące wieszania dekoracji świątecznych w gminach i mając na uwadze, że kolejna gmina zainteresowana była podpisaniem umowy związanej z zainstalowaniem oświetlenia świątecznego na ulicach, spółka postanowiła zatrudnić pracownika. Zwłaszcza, że ze syn prezesa zarządu spółki zajmował się konserwacją oświetlenia i usuwaniem awarii oświetlenia w gminach i pracował nocami. Kolejna osoba, która mogłaby być w dzień do dyspozycji spółki rzeczywiście, w ocenie sądu, mogła być niezbędna w spółce, by wykonywać czynności, z których spółka czerpie zyski. Odnosząc się do twierdzeń organu rentowego, że dokument

zgłoszeniowy (...) od 2 grudnia 2022r. wpłynął do Zakładu 8 grudnia 2022 r., czyli w czasie trwania zwolnienia lekarskiego i przebywania w szpitalu (...), wskazać należy, że M. M. wyjaśniła, że T. G. skontaktował się telefonicznie z poleceniem, aby zarejestrowała E. K. (1) w ZUS. Kadrowa miała siedem dni, aby zarejestrować nowego pracownika, zatem nie uchybiła temu terminowi.

Zaakcentować przy tym należy, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie uzależniają także skuteczności nawiązania stosunku pracowniczego od czasookresu trwania konkretnej umowy, od długości wcześniej przysługującej ochrony ubezpieczeniowej, czy też od stanu zdrowia pracownika. Z tego wynika, że nagle przerwanie relacji z pracodawcą bądź nieprzystąpienie do realizacji umowy o pracę w ustalonym czasie z powodu pogorszenia stanu zdrowia pracownika, nie może wpływać negatywnie na powstały stosunek ubezpieczenia społecznego i skutki z niego wynikające. Dla powstania wskazanych skutków konieczne jest bowiem skuteczne nawiązanie umowy o pracę. Skutku takiego nie rodzi zawarcie przez strony umowy o pracę bez woli jej realizacji, nawet jeżeli strony podejmują jakież czynności, które mają na zewnątrz pozorować realizację umowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 15 maja 2014 r., III AUa 826/13).

Mając na względzie powyższe okoliczności sąd stwierdził, że stanowisko organu rentowego wyrażone w zaskarżonej decyzji było nieuzasadnione. Uwzględniając całokształt okoliczności faktycznych ustalonych w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe sąd nie znalazł podstaw do uznania, że umowa o pracę została zawarta wyłącznie w celu uzyskania przez ubezpieczonego świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a przez to była to pozorna czynność prawna. Powinowactwo ubezpieczonego z jednym z członków zarządów spółki nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy wobec ustalenia, że E. K. (1) rzeczywiście 2 grudnia 2022 r. stawiał się do pracy.

Wobec powyższych ustaleń sąd stwierdził, że odwołanie było uzasadnione, co skutkowało jego uwzględnieniem i stosowną zmianą skarżonej decyzji, o czym sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł w punkcie I sentencji wyroku.

O przekazaniu roszczenia o ochronę dóbr osobistych spółki do właściwego sądu orzeczono na podstawie art. 200 § 1 (4) k.p.c. w zw. z art. 17 pkt 1 k.p.c.